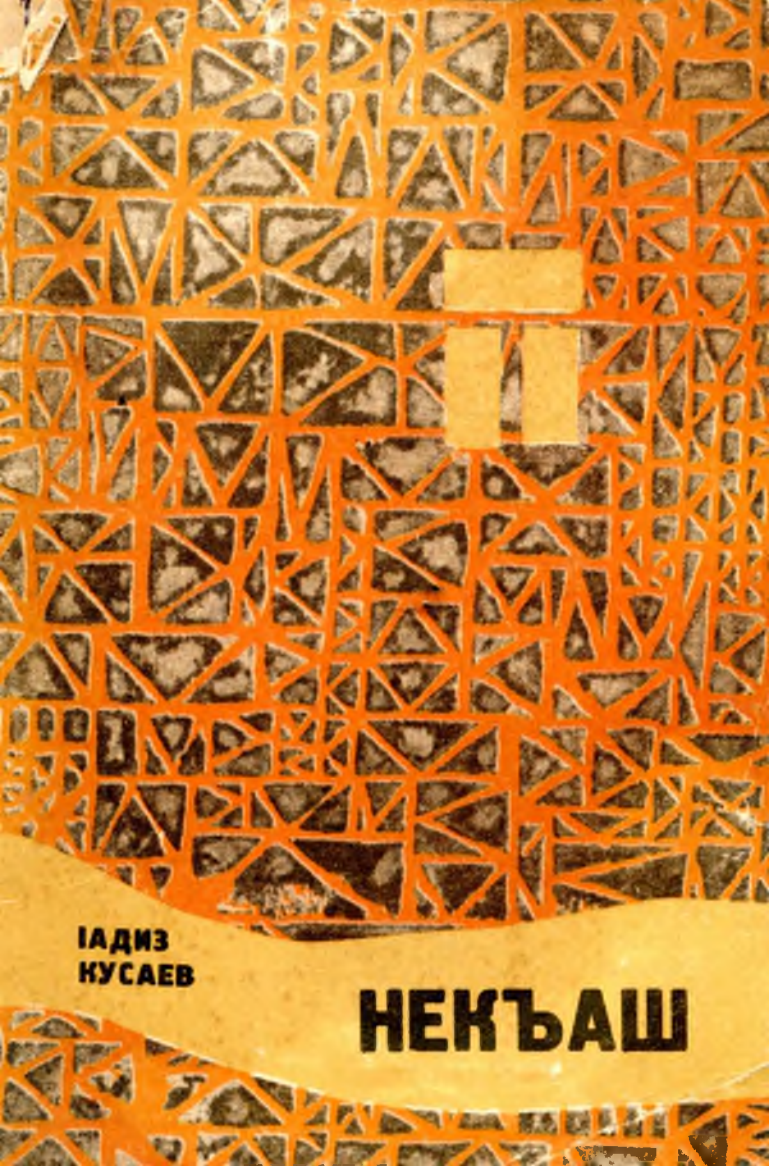
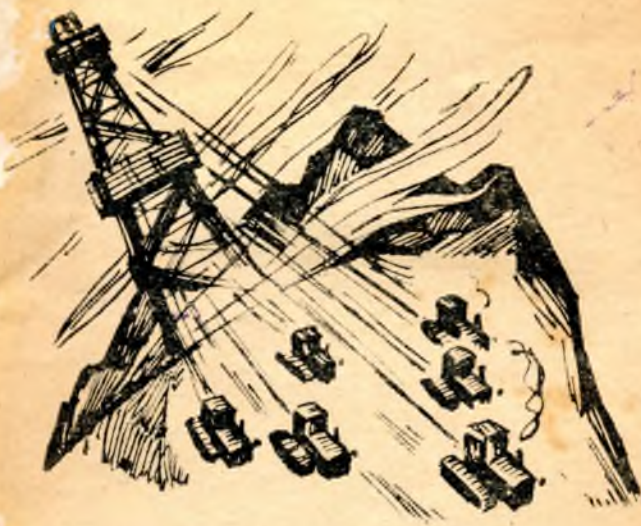

The book cover features a dense, repeating geometric pattern of orange lines on a dark, textured background. The pattern consists of interconnected triangles and polygons. A horizontal yellow band runs across the lower portion of the cover, containing the author's name and the title.

ІАДИЗ
КУСАЕВ

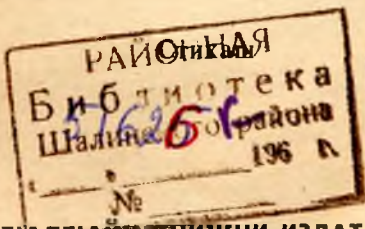
НЕКЪАШ

Слайд
К-91

ІАДИЗ КУСАЕВ

НЕКЪАШ

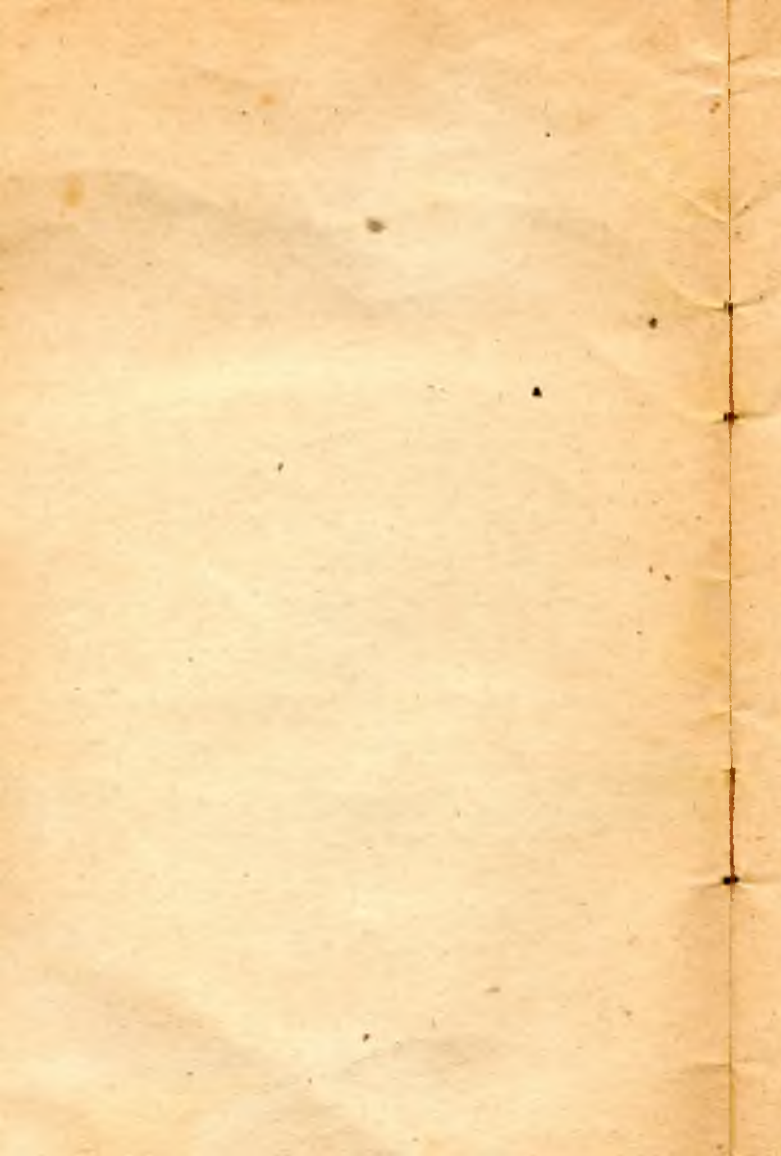

17.

Handwritten signature or mark in purple ink.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ КНИЖНИ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ГРОЗНЫЙ — 1972

ЛЕНИНАХ ДОЛУ ИЛЛИ

Заманан кийрахъ ду Ленинан
Детталуш комаърша дог.
Уггар а хьомениг леррина
Ленинах вай тешадо.
Илманан шовданах муьйлуш,
Ирсечу Даймехкан дай,
Ленинах дага а дуьйлуш
Дехаш ду, дехар ду вай.

Тов хиларх, дарц хьийзарх аталуш,
Цехашка сихлуш го и,
Хьомсечу Даймехкан аренаш
Охуш, цо дегато тхи.
Ондачу куьйгашца туьллуш
Сирлачу кханенга тлай,
Ильичах дага а дуьйлуш,
Дехаш ду, дехар ду вай.

Ильичан вссеш кхочушдеш
Советски адамах ду,
Стигланан глушлакхе кхочу берш
Советски кегийрхой бу.
Толам тiera толам тle дуьйлуш,
Ца хуьлуш лаамийн лай.
Ильичах дага а дуьйлуш,
Дехаш ду, дехар ду вай.

ЛЕНИНАН БЕР

(Ленински комсомолана)

I

Октябран жималла санна,
Дуьнен тӀе слира хьо.
Комсомол. Туьйранин зама
Турпалчу дахарехь го.

Аганан илли хилира
Буьрсачу кьийсамийн дур...
Ма хьалхе хьуна хиира
Топ кхосса, схьадаккха тур.

Сирлачу кханенан дуьхьа,
Айина Ленинан гӀуллакх,
Яьккхира йовсарина дуьхьал
Дахаран хьалхара гӀулч.

Есачу райкомнийн кораш
ДӀакъовлуш пӀендагӀашца,
Партина улло, ца кхоьруш.
Халонех, хӀоьттира дӀа.

Кхоьллира лийрдоцу илли
Хьайна хьайн куьйгашца ахь,
НӀшабеш инарлаш хийла,
ГорахӀиттош кьийсамашкахь!

Массарна латош, бовр боцу
ПаргӀато мел еха, малх —
Цхьангге а нӀшалур йоцу
Кьинньегам беза пачхьалкх!

Туьйли хьо, иллешкахь юьйцу,
Комсомол, хала некъ беш,
Ленинан бер, революцин
Дахаро дахчийна бер!

II.

«Авроран» турпалчу озо хедийра
Бешерийн буржалш — и паччахьан гIорторш,
Адамаш керлачу дахарх кхетийра,
И кхолла ахархой, белхалой гIовттош,

ТкъоллагIчу шерашкахь хьагарца балхах,
Сихонца гIовттарца эшнацохь гIю,
Дуьнен тIе довлале дуккха а хьалха
Ахь, Комсомоли, дIадолнийра тхо.

ПаргIато евзинчу похч-гIалгIайн махко
Кханенга шуьйра гIулч туьйсура гена,
Дуьне а къагийначу Октябран малхо
Ша серлабаьккхинчу турпалчу хенахь.

Оьмаршкахь текхначу къоьллин лазамца
ХIораннан кьийсамна гIаттадеи дог,
Дохьура комсомольцаша лаамца
Ламанан ярташка Ильичан дош.

Лелара Комсомол, ца хуьлуш къера,
Колхозаш хIиттаеш — кханенга тIеш.
Цкъацкъа ткъес тухура хьуьнан юккъера,
Турпалчу къонахчун дог сацадеи.

Амма дIа ца лечкъаш, ца хIуттуш гора,
Къинхестам бехарца бех ца деш хIуо,
Хьалхарчу комсомольцаша чIагIдора
Хьалхарчу пхешерийн деношкахь тхо!

Аьхкенан сатасар... Ирсе къинхьегам
Юкъах а баьккхина, кхечира тIом...
Ма дукха деношкахь дийзира хьега
Толамах! Цуьнан лард — шун дегнийн тIо!

Ленинград. Сталинград. Берлинан пенаш.
Сийлаллин тегла ю хлора гулч, шу...
Къийсамехъ эгпехъ а, нийсархой, дехаш
Баркаллин дегнаш чохъ ду даим шу!

III.

Даймахко, толаме
Бодучу майра,
Буърсачу боламехъ
Халонаш лайра.

Кладъелла, къийсамийн
Гювгла длатийча,
Хиллачу хийцамийн
Сурт дара ирча!

Ягийна галанаш,
Дайгина деларш...
Дай-панойн баланаш.
Кегийна кхиэлаш...

Парглато ю тайна —
Толаман орам!..
Цхаммо ца хюттийна
Сан Даймахк гора!

IV

Тюм сени... Оганаш.
Галахъ дладутту.
Юъртахъ до оханаш —
Дахар длахутту.

Замано еттара
Кханенга бергаш.
Жовхарех къегара
Куыйгаш тлехъ берчаш.

Тхайн декхарх кхетара
Дуьххъара дуыйна.
Охан тлехъ къегара
ХIу — маьлхан суйнаш.

Сатийсам богура
Дог доккхадедеш,
Тхо ирсе доглура,
Бейн латта дендеш.

Тхо хьалха доьлхура,
Керла некъ буьллий,
Дозалца доьлура,
Олура илли.

Кегийрхойн илли

Вагон ховха техкаш ю —
Комсомольцийн ага.
Малхбалехьа доьлхуш ду
Тхо, бейн латта аха.
Тхайн бераллин гIаланаш
Юьтуш, дукха езнарш,
Тхо доглуш ду — хаалаш, —
Партин кхайкхам хезна.
Бейн латтанаш охур ду,
Тхин гIадамаш дегош,
Дорцехь, малхехь догур ду,
Ярташ, ялташ дебош!

Бертахь маргIалш бIаьстенца,
Малхе кхийдаш, кхуьу.
Комсомольцаш дозалца
Цаьрга хьуьйсусу хуьлу.
Мехаш кхирстинчу махкахь
ГIаьтти керла дахар —
Тхо даьхкина ду кхузахь
Тхайн дегнаш а аха!
Бейн латтанаш эхира,
Тхин гIадамаш дегош,
Дорцехь, малхехь дегира,
Ярташ, ялташ дебош!

V

Юха а некъаш ду
Кханенга кхойкхуш —
Уьш зевне мерзаш ду,
Сатийсам локкхуш.

Керлаче некъаш ду
Дахаран тѣмаш,
Тхо цаърца лелаш ду,
Мохк хазбан тѣмаш.

Къахъега тѣмаш ду,
Текъа ца тѣкъаш,
Тхан дегнийн пхенаш ду
Дѣауьду некъаш!

ГЭСийн, хІордийн кийрахъ
Тхан дегнаш догу —
Латта хийцадан кийча
И оха дору.

Муьлххачу а гІуллакхехъ
Мехкан гІо лоцур ду.
Стигланан гІушлакхе,
Ца тѣбаш, кхочур ду.

Бу тхьоца даима а
Байракх кІел хІиттина,
Турпалхой, заманан
Цацано литтина.

Даим а тхьоца бу
Гангутехъ кыйсинарш,
Толаман боккхуш бухъ,
Рейхстагехъ бисинарш.

Даймехкан декхарш тхо
Кходушдан кийча ду,
Комсомольцийн дегнаш
Детталуш кийрахъ ду!

Комсомольцийн илли

Кегийрхошна дезац деса дешнаш,
Болх бан, новкъа бовла кийча бу.
Комсомольцийн довха, цѣна дегнаш
Даим догуш цѣран кийрахъ ду!

Хала хан тѣсъча Даймохк тешарш
Сан нийсархой даим хилла бу,
Комсомольцийн онда, цѣна дегнаш
Цѣран кийрахъ даим догуш ду,

Хиттош ярташ, ялташ кхнош, дебош,
Шуьйра некъаш стигла дохкуш бу,
Комсомольцийн довха, цѐна дегнаш
Сан доттагIийн кийрахь догуш ду.

Даймохк хуьлу шен тIаьхьенах тешна,
Тхо, дIахIоттош кхане, лелаш ду,
Комсомольцийн довха, цѐна дегнаш —
Маьлхан суйнаш — кийрахь догуш ду!

VI

Чолхечу дахаран синпха —
Ленинан кIад ца лун дог...
Даим цо, детталуш сиха
Шех тешадо.

Дуьнен тIе девлчхьана дуьйна,
Болийначу новкъах ца довлу:
Дегнаш — революцин суйнаш —
Кийрахь догу.

Заманан чкъуро ца хьулдеш,
Адамийн дегнаш чохь деха
Темашкахь гайтина хьуьнарш,
Тхо лелла некъаш.

Вуьсуьйтур вац, хийра хеташ,
Вовжначохь цхьа а накъостех —
Шу чIогIа теша вайн хенан
Комсомольцех.

Космосехь, ткъес санпа лелаш,
Стигланах девр ду тхо чекх —
Шу чIогIа теша вайн хенан
Комсомольцех.

Вьетнаман бала бу кийрахь,
ОАРехь Iенаден цIий...
Бакъболчийн гIо лаца кийча
Бу накъостий.

Дегнаш чохъ сийна сатийсам —
Гаттаман тѣмаш ду товш!
Кхоьллина шуьйра гӀулч тийса,
Кхансига ботьду некъ лийза,
Коммунизм дӀахӀоттош кыйса
Сан комсомол!

НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧОБННА ОДА

ДоттагІчун дог хьаста хьо кийча хилла,
Цундела тешам бу, безам бу хьоь,
Исбаьхьа ламанаш, сан ирсан илли —
Сан ойла кхийина Нохч-ГІалгІайчоь.

Масане гулъели Іаржъелла мархаш,
Хьан сийна стигланаш балане слхош,
Амма ахь, кьар ца луш, ларйира маршо,
Турпалчу амалшца баланаш лелхош.

Со теша — гора ца хІиттина цкъа а,
Къинхетам кхийдийна бац цкъа а хьоь,
Вина мохк, бІаьстено хаздина дакъа,
Сан Даймохк, сан хьоме Нохч-ГІалгІайчоь.

Де-дийне, шо-шаре хьан гІора ІаьІна,
Кхарстарна кьийсамийн арахь, ирс лохуш.
Дайх дисна доьналла — дахаран маьІна —
Дебаш ду, тІаьхьенийн дегнаш дІаоьцуш.

Амма биц ма белахь сийлаллехь эгнарш,
Кураллий, лазаммий лачкъалац соб.
Хьан стиглахь догуш ду турпалхойн дегнаш,
Вина мохк, хьомсара Нохч-ГІалгІайчоь.

Машаре кьахьегар хьуна ду беркат,
ГІиттае гІаланаш, аренаш аха!
Сийлахьчу турпалхойн доьналле гІерта,
Тхо Іамош, уьш санна, дага, я даха!

Хьанала кѣхьѡгущ, ахь заадаьккхи,
Ирс, безам — дерриг а кховдий ахь тхѡ,
Октябран зѣаьнарша хѡ серлаяьккхи —
Бѣшерашна, -сан бѣаьсте — Нохч-Гѣалгѣайчѡ!

САН БЕЗАМ

Со вогуш меллаша бераллин лорха
Месалчу, баьцарчу лаьмнашца ваьлла,
Юьртара боргIалаш цхьа зевне кхойкху,
Леррина маршалла соь хатта аьлла.

Хьаннашка вогу со, туьйране санна,
Гора а хIоьттина, дехаре волу.
Лаьмнаш, бехк ца биллар ас доьху сайна,
Кест-кеста шух къастар хиларна догуш.

Диц а лой блаьстено хаздина прзеш,
Стиглане кхийдачу — генарчу ирсе —
Лекхачу цIеношна юккьехь со лела,
Хала ду бошмашкахь сирла тхи леха!

Урамийн Iаьржа чкъор — кIеда яц гIовла,
Диттийн кьинхетамза цо лоцу лаг.
Цкъа а ца хеда дахаран гIовгIа,
Цкъа а ша йицъялал ца ло и лах.

Ткъа дагчохь, кьайлахчу шовданех терра,
Бехк билла ца оьшуш, цкъа а ца лекъаш,
Безам бу сан шуьга хаалуш денна,
Даним а со воьхуш ламанан некъа.

ТIаккха со дIакъаьста гIергIачу кхерчах,
Лергашна Iаьткьинчу екачу цехех,
Дог-ойла цIанъечу хьаннийн тхов кIелахь,
Тилделла бер санна, гIерта со цIехьа.

Ас безам ца лобху сов шу хьестарца,
Кирхъанаш сайн юьхъна тлетесна лелаш.
Шух баьлла цинц хилар кьобал деш дагца,
Сайн ойла цланьо ас шун безам леха!

Со глерта шун сенчу стиглане кхача,
Белштлера кхевдина малх-кюрни лаца,
Доккхачу шун сийца сийлаллехъ кьага,
Бохамо гелвича, оьшу гьо лаха.

Наьртана мийлина шовданаш мийла,
Лендоцчу даржашка кхочучу рицкьах,
Шун ценчу гиллакхех доьналле вийла,
Дозалла дан даим стогаллех, ницкьах.

Со вогу. Бехк буьллуш ма хьежа соьга.
Бакъ хета, хлай лаьмнаш, ас шайга бохург:
Миччахъ а хиларх со, ас цхьа некъ лобху
Бераллей, сайн нанний, шуний тле богуьрг!

МАЪЛХАН КІАНТ

Нурадилов Ханпаша дагалоцуш

Ханпашех дош ала ойланаш гІуьтту...
Схьаоьций турпалчу куьйгара байракх,
Со нийсархочунна улло дІахІутту,
Я тола, я вожа кьовсамехь майра.

Нийсо яц кьовсамехь... цхьаъ висна иза...
МостагІийн-м полкаш ю — оьглазе, дера.
Біешершна лийрвоцчу Ханпашин сизаш
РаьгІнашца дІаяздеш, пулемет ека!

Кхин цхьаммо тІаьххьара гІулч теси — вуьйжи!
Эгабеш мостагІий буьрса це кхерста!
Лентанаш кхачийна пулемет туьйшшехь,
Кхечушша тІе сиха Ханпаша леста!

Хьанала чІир йоккхуш кІад ца ло куьйгаш,
Кьора санна, еттало касканаш лавттах.
МостагІийн де доьхна — Іожалца кьуьйсусх,
Церан некъ бихкина, маьлхан кІант лавтта.

Нийсо яц кьийсамехь... дуьйжи ца кьарлуш
Кавказан леча, шен це юьтуш ска...
Ненан, шен езачун бІаьрхинех тарлуш,
Докан гІаш турпалчу некха тІе эга.

Бити цо хьега а, иллеш а даха —
Нийсархой, сатийса сийлалде кхача...
Вацара лардечех кІилло шен даьар,
Амма и дезачох-м вара Ханпаша!

САН ТАЙПА

Турпалхой бу аьлла, массарех къасто
Тайпанан сийлахь нах ца хилла сан, а
Даймехкан лаьмнаша иллешкахь хасто,
Даймехкан къаьмнаша дозалла дан.

Адамийн дегнашкахь данм а баха
Ца хилла тайпанан лийрбоцу нах,
Ирсечу тлаьхьено туьйранаш даха,
Кхолламан хадабеш лаккхара мах.

ХIун дер-ткъа? Латкъам беш ца воьлу цийза,
ХIоранга ца кхочу сийлаллин дарж.
ПаргIато вайн дайша яьккхина цийца,
Къийсамехь хилаза ца йолу харж!

...ТкъоллагIчу шерашкахь классе сиклора
Хьехархо — деваша бераш Iамо.
Хийлазза буьйсанца неI еллалора,
Йоца топ некха тIе хIоттош цхьаммо.

ХIунда ца везара? Берашна хьоьхуш
Юьйцура ма-ярра динан харцо,
АллахIе къинхетам ша а ца боьхуш,
Берашна ца беа хьоьхура цо.

Девеше дуккхазза схьахезадора,
И кхерало моьттуш, сакъералуш,
Дог доккхур ду, боьхуш, цуьнга яздора...
Деваша-м лелара, ца кхералуш!

Иштта длаибира дуккха а денош,
Амма ткъес туыйхира буйса а екош.
Деваша Гуьллур а школан уйтлахь...
Гуш яра масийтта чов некха тIехь!

Ткъа воккхах волчу сан вешин дог даьгна —
Сталинград ларъечохь, цхьаъ ву Прагехь...
Иллеш-м дац декаш царшиннах даьхна,
Бакъонца уьш ларар делахь а тIехь.

...Вуьш санна, иллешкахь хестабан хийла
Тайпанан сийлахь нах ца хилла сан.
Дог цIена-м, балхана тIера-м уьш хилла,
Со тIаьхье ю церан сийлахь некъ бан.

НЕКЪАШ

Діаоху, діауьду Даймехкан некъаш,
Керлаче сатийсам санна, ца лекъаш. ■

Зазалахь кІайн Іежаш хета кІайн кхокхий,
Цара со гІаттаво, хазалле кхойкхий.

Воьду со, воьрзу со, Даймохк а бевзий,
Некъаш ду сан амал яхчаен левси.

Воьрзу со, дуккха а керла нах бевзий,
Цкъа а вуха ца волуш, халонца къовсий.

Аренех, гІаланех ирсе біаьрг бетний,
Мехашца, зІаьнаршца самукъне ловзий.

Дозалца олу ас — со некъийн кІант ву,
Ца къарлун, цаІебан, леларх ца кІадлун.

Со вина некъаш дан, уьш уьдуш мел ду.
Со царех ца ваккхар дахаран мел бу.

НЕФТЯНИКАН ИЛЛИ

Маълхан злаънарш хиларх сов йовха йогуш,
Мох дера хъекхарх, эгарх шийла ло,
Ша да хиларна шуййра гӀулчаш йохуш,
Промыслаш йолчу белхан стаг сихло.

Къийсаман, белхан новкъахула лелаш,
Иза хьалхарчу моґларшкахь гина,
Цундела ду некха тӀехь кура лепаш
Совґаташ, цунна Даймахко дина.

Хазчу Гуьйренца малхал хьалха гӀоттий,
Јемина волу иэшо дарц, хало,
Накъостан метта халчу вахте хӀотта
Промысле ваха белхан стаг сихло.

Некъахо, хьаша вац шек воцуш воґурґ —
Къинхъегам безаш онда куьйгаш ду...
Ирсечу цо. дозалла дарца, олу:
Нохч-ГӀалґайчоьнан нефтяник со ву!

МОНТЕР

Аьчкан мІараш когахь кьовлнй,
Стигла некъ цо боьллуш дІа,
Цунна тІаьхьа, цец а довлий,
Хьегаме тхо хьобжуш Іа. ■

Монтерана гонах сарралц
Бераш хуьлу, кхийдош гІо.
БІогІамна, йолана санна,
Хаза чІагарш ухкуш го.

Стиглара седарчий лехьош,
Шен тІоьрмигчу дохку цо.
ТІаккха хІусамашкахь летош,
Юьртахь серло яржайо.

Цкъа седарчий лахлахь, кхоьруш,
Хьежа нэшац стигла шу:
Ірсе, говза нах — монтераш —
ЦІенош чохь уьш летош бу.

ДИТТАШ

Кладъелла юрт Іуъллу набарехъ тийна.
Мехаша наб озо ца дуьту дитташ.
Мехашна лавийца, атта саттийна,
Эшийна, уш гора кхардаме хитто.

Лайн чимаш длаьндаргех тлелета царна,
Цу гаьннийн плендарех къиза чекхдуьйлуш.
Уш тийжац, дегадац, кхерамна кърлац,
Къонахех лаьтташ ду шайн догӀмаш уйуш.

Ца оьгу шайн цленчу синпхенех хедда,
Іожаллех цадашар хьулдан ца глерта.
Цецбевллачу мехашна доьналла хетта,
Лаьтта уш, шайна тле лайн чимаш кхерсташ.

Уш кегдан ницкъ хир бац — кыйсам бу эрна,
Довзац-кха цхьа бакъдерг буьрсачу махна:
Лаьттап ницкъ бу даим гӀора луш царна,
Орамаш чӀагӀделла хьомечу махкахъ.

ШОВДА

Шовдано ца лосьу садалар, мало,
Данм а хуьлу и болх дукха безаш.
Къахьоггу, эшаеш муьлхха а хало,
Нанас шен бер санна, юзаеш бецаш.

Цхьаъ данм лору цо шен коьрта декхар,
Ламанан дагчуьра зевне бухдуйлуш:
Массо а хIуманна цхьатерра декъар
Шен сирла тIадамаш — дахаран суйнаш.

Сихло и ялташ тIе, бецаш тIе сихло,
ГIора луш дуткъачу церап догIмашна.
Шовдано комаьрша дакъош шен сих до,
Дахаран синпхенех детталуш махкахь.

Ша ларар ца лосьу, я хьалха дийлар,
Ирс лору диканна, адамашна дацар...
Шовданах оьцу ас масала хийла,
Хьомечу халкъана дIалуш сайн дахар.

ДАГЕ

Хьуна чохь шело яц —
Тешамза ца хьобжу гонах,
Хьуна чохь шеско яц —
Адамашка ца хьобжу гомаш.

Хьуна чохь яц Іаржо —
Лууш ду маьрша тІам тохаш.
Кийча ву хьо Іовжо,
Схьаэцна кхечеран бохам.

Хьобца яц оьгІазло,
Іемина дац хьо нах Іехо.
Халкъана хьо ас ло,
Комаьрша хьан суйнаш Іенош.

Бохам я ирс хилча
Техкийна халкъо хьан ага,
Цундела, дог, хІинца
Хьо, цунна йовхо луш, дага.

Халонехь, дорцехь а,
Вохначун дог лаца Іама,
Буйннал бен дацахь а,
Массарна малх хиллий Іана!

ПИЛОТАШ

Насуханова Лялина

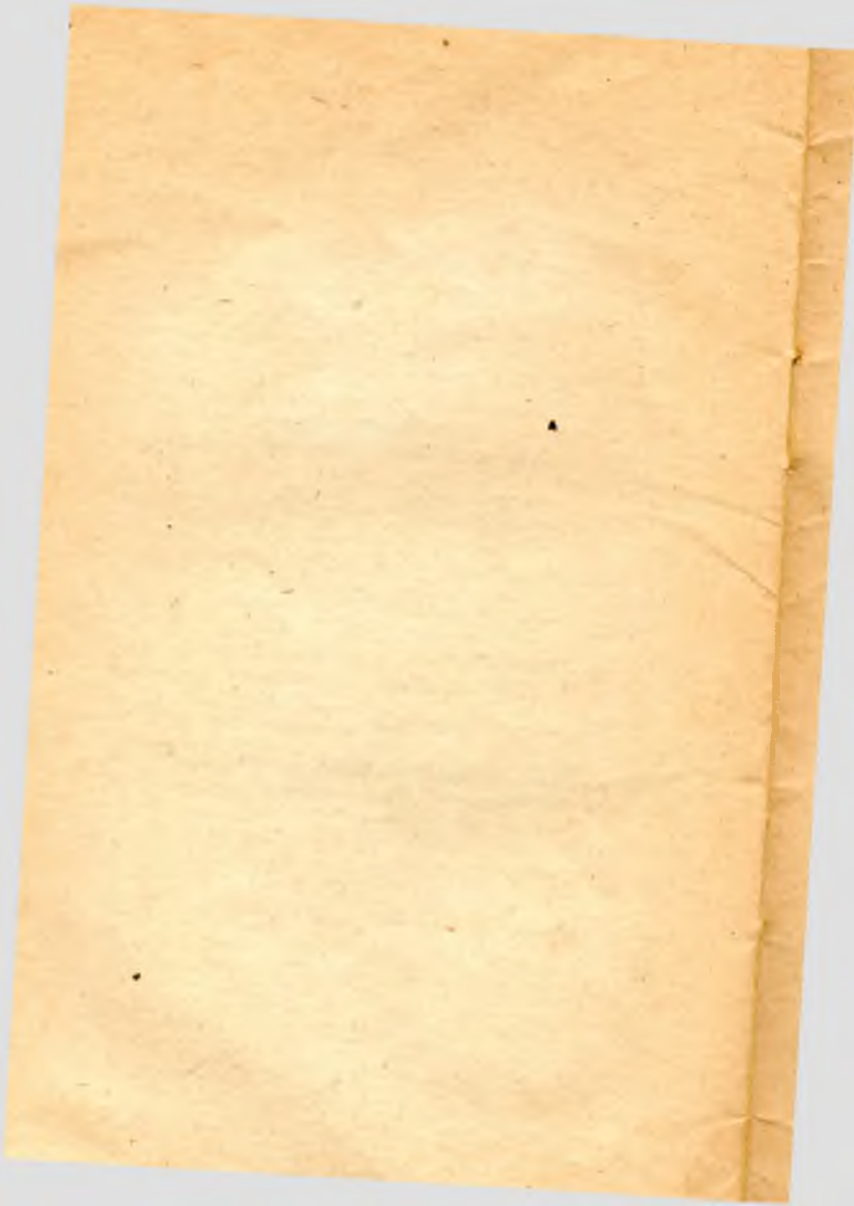
Генарчу малха тле длакхача глерташ,
Кеманаш длаобху, сийналлехь глергаш.
Кеманаш длаобху, шек доцуш, чехка —
Пилотийн лаам бу — дладелла мехкаш,
Цкъа а цхъанне а ца гина мехкаш!

Тешаме, ондий ду адаман куьйгаш.
Аьчкачу пхенаш чохь бека синпхенах
Цхъа лаам — лакхенаш талла ца лебаш,
Цхъа лаам — кхес лаьцна чехкачу хенан,
Цхъаннен а лар йоцчу некъашца лела.

Сан майра накъостий стигланна беза,
Къайленаш, лакхенаш длаьоьллу царна.
Пилоташ лаьтта тлехь ца лало бека,
Стиглара некъаш дан би́на хиларна,
Дуьнен тле тлемашца цхъаьна бовларна.

Теша со — генарчу гушлакхе кхаьчна,
Девзина дерриг а стиглапан некъаш,
Боьрзур бу. Дуьтур ду юха а латта —
Сийналла ю церан бляьргашчохь лепаш,
Сатийсам дегнаш чохь цкъа а бац лекъаш!

БАРХІМОГІАНАШ

(Зайнапана)

I.

Эр дац ас оьглазе, кlorшаме дош,
Хьоьга бехк баьккхнна, Iовжадеш дог.
Сайн бала, сингаттам кьюьйлур бу кийрахь —
Тепинг а, хан кхаччалц, Iуьллу-кха тийна.

Сайн ирсах дош ала а снхлур вац сов —
Къонахчо дIакхайкхош безам ца тов!
Хан кхаччалц, лаьмнаша шовданах санна,
IaIop бу сайн кийрахь н доцуш санна.

II.

ДIакъехкош сатийсам, со дукха лелла,
ГIиртина хьо йицъян, хьистина бсцаш...
ХIун дер-ткъа? Дахаро суна ца делла
Цхьа хазахетар бен — хьоь болу безам!

Синхаам нахартех боькъуш ца лелла,
Мехкаршка дог кхийдош, ца бина бсхам...
ХIун дер-ткъа? Дахаро суна ца делла
Цхьа хазахетар бен — хьоь болу безам!

III.

Цкъа даго хаьржинчу сзачун васт
Кхуллу сан ойлано хийла...
Безамо ца цIанвеш стаг хир а вац
Цунна чохь довха дог хилча.

Безаман дош юьхь а, чакхе а ю
Хьу кхуллург даг чохь я тешам...
Безамо вайн дуьне хаздеш мел ду
Цкъа а н къанлур дуй-теша?

IV.

Хьалхара цхъанакхетар — безаман бух —
Цкъа хуьлу — ца оьшу къахка.
Цкъа, лерга оьल्लीна дашо чIуг — бутт,
ГIур ю хьо а безаман махка...

Кхочур ю хан, кхайкхарх, ца кхайкхарх вай,
Безамо шен мара къовлуш...
Безамо цхъааллин хададо тай,
Дог — дашо чIара — дIалоцуш.

V.

Хууш ву — цкъа а хьуна со везар пац,
Эрна ду тийна сатийсар.
Хьомениг, дIататтий, ма схьа вас —
Сан дог ду даим хьан йийсар.

Хууш ву — атта дац хьан бIаьргийн Iа
Дашийна, дIадаккха суна.
Амма дог — Iовдалниг — хьерча хьоьх дIа
Моттарна ша деза хьуна.

VI.

Вай вовшийн ганза хан... Къорта тIехь кIац...
Юьхь шерийн готано аьхна...
Лам ломана тIекхача кхоьल्लीна бац,
Вай-м вовшийн ца ган дац бахьна.

Вай вовшийн ганза хан... Атта ца ло
Кхолламо юхагар, сатуьйсуш хьежарх.
Делахь а дахарх ас дозалла до,
Хьо еза кхолларна цо, хьоьга хьежа!

VII.

Даймехкан ирс лору ас деза совгIат,
Муьлхха а болх барна, сайна схьаделла.
Муьлхха а бер суна кхаь хуьлу бовха
Вайн махкахь дуьнен тIе даьлла.

Оьзда йоI кхуьур ю кхана Даймахкахь,
Майра салт кхуьур ву кIантах.
Седарчийн тхи дегош, цагинчу малхехь
Лела уьш Iемар бу кхана.

VIII.

Ас дага хIумма а доуьйтур дац —
Къонахчо бIаърхишца юьхь яшош тац!
Безамо вицвина вехар ву байлахь,
Хьо гаре сатуьйсуш данм а къайлах.

Цкъа а хьоьга ас боккхур бац бсхк,
ОьгIазе дош аьлла, йийр яц хьо бех...
Безаман хн-м дагчохь лекъар дац кеста,
Декар ду, хьо гарца, юха а десташ!

IX.

Хазахета суна Iуьйре гIалахь,
Лелаш хьалххе тийналлийца цхьана...
Дукха хан яц Iалам самадала,
Тхин чохь лата маьлхан дашо зIаьнарш.

Деллаза ду цIенойн бIаьргаш-кораш,
Урамашкахь уьш цIанбийраш лела...
Церан карахь аш ма леха нораш —
Церан карахь маьлхан зIаьнарш лепа!

X.

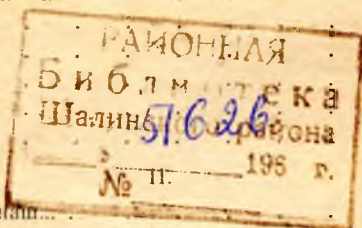
Хьо кхуллуш комаьрша хилла
Iалам — цо хазалла елла...
Хьо, цуьнан мерза мутт мелла,
Ма тайна, хьомениг, кхиъна!

Комаьрша, хьскъале кхиъна,
Кхолламан шовкъехь кхолларна...
Iаламна, хьо езачарна,
Ша ирсе дезийта лиъна.

ЧУЛАЦАМ

I.

Ленинах долу илли	3
Ленинан бер	6
Нохч-ГалгIайчоьнна ода	13
Сан безам	15
Маьлхан клант	17
Сан тайпа	18
Некъаш	20
Нефтяникан илли	21
Монтер	22
Дитташ	23
Шовда	24
Даге	25
Пилоташ	26
БархIомгIанаш	29

Кусаев Адиз

ДОРОГИ

(на чеченском языке)

Редактор Ш. Арсанукаев

Художник В. Глумов

Художественный редактор М. Б. Магомаев

Технический редактор Х. Д. Юлаев

Корректор И. Абзаилов

✱

Сдано в набор 10.XI 1971 г. Подписано к печати 27.I 1972 г.

Формат 70х90 1/32. Бумага типографская № 1

Объем 1(1,17) п. л. Уч.-изд. л. 69

Тираж 1000 СФ 02018

✱

Чечено-Ингушское книжное издательство

Управления по печати при Совете Министров

Чечено-Ингушской АССР,

✱

Заказ № 158

Типография имени И. Н. Заболотного

Управления по печати при Совете Министров

Чечено-Ингушской АССР,

Грозный, улица Интернациональная, 12/33

Цена 10 коп.